

VAASAN SÄHKÖN
ASIAKASLEHTI **1** 2019

Nette

**Intohimona
juurileivonta**

TEEMA

Kiertotalous pelastaa maailmaa

**Kaiken voi
hoitaa kotona**

**Janne Hyöty
tekee hittejä
Aasiaan**

Mirka Tukia
"Suomi huipulle
e-urheilussa"

Maailma vuonna 2030

VILLE, 12 VUOTTA, vilkaisee kelloa. Tunti aikaa. Sitten alkavat koripalloharjoitukset. Ville avaa autopalvelusovelluksen ja tekee varauksen. Vanhemmat ovat vielä kaupassa, mutta se ei haittaa, sillä auto ei kuljetajaa tarvitse. Vuosi on 2030.

Voisiko maailma olla tämänlainen vuonna 2030? Kiehtova kysymys, jota monessa paikassa pohditaan. Ennustaminen on äärimäisen vaikeaa, vaikka ennustettava ajanjakso olisi lyhyempikin. Historiasta löytyy esimerkkejä siitä, miten pieleen ennustukset ovat menneet. Monessa tapauksessa lähitulevaisuus yliarvioidaan ja pidemmän ajan ennuste aliarvioidaan. Toinen havainto on, että uudet innovaatiot lyövät itsensä läpi nopeammin. Viime vuosisadan alussa auto syrjäytti hevosien, mutta siihen meni useampi vuosikymmen. 1980-luvun puolessa välissä ennustettiin kännyköiden läpilyöntiä. Eräs arvostettu konsulttitoimisto ennusti, että USA:ssa olisi miljoona kännykkää vuonna 2000. Niitä olikin 110 miljoonaa.

Sähköautojen tulemisesta on jo puhuttu useampi vuosi ja aiheesta löytyy monia ennusteita. Suomen hallitus on asettanut tavoitteen 250 000 sähköautoa vuonna 2030. Suomen Itsenäisyyden juhlarahasto Sitran viime vuoden lopulla julkaisemassa raportissa ennustettiin 800 000 sähkö- ja hybridikäyttöistä autoa. Yhdysvaltalainen kirjailija ja luennoitsija Tony Seba on arvioinut, että vuonna 2030 kuusi autoa kymmenestä toimii täysin sähköllä. Suomessa tämä merkitsisi 1,7 miljoonaa autoa.

Suomessa sähkönkulutus on perinteisesti vaihdellut paljon vuoden ajan, viikonpäivän ja kellonajan mukaan. Joustavalle tuotannolle ja varavaimalle on aina ollut tarvetta. Nyt rinnalle tulee kasvavassa määrin vaihtelevaa sääriippuvaista tuotantoa (aurinko, tuuli), myös kuluttajien itse tuottamaa. Tarvitaan joustoa sekä tuotantoon että kulutukseen.

Sähköautojen yleistyessä ja vaihtelevan tuotannon lisääntyessä kuluttajan rooli energiapalapelissä korostuu ja vaikutusmahdollisuudet kasvavat. Kulutusjoustotalkoisiin osallistutaan omilla ehdoilla. Energia-yhtiön tehtävä on ratkaista tämä kaikkia osapuolia tyydyttävällä tavalla.

Energiaklusterikaupunki Vaasassa on kaikki eväät yhtälön ratkaisemiseksi. Itse asiassa eväät ovat niin hyvät, että samoja ratkaisuja voi tarjota muillekin.

Aurinkoista kevättä!

Aimo Latvala
toimitusjohtaja, Oy RAVERA Ab

Sisällys

Tämän numeron teemajuttu kertoo kiertotaloudesta, joka on yksi ratkaisu maailman ympäristöhaasteisiin. Arjen kiertotaloutta on vaikkapa se, että suosit kierrätysmateriaalista tehtyjä tuotteita tai vuokraat tavaroita niiden ostamisen sijasta.

3 TULEVAISUUDESSA

Proteiinia ilmasta – sähköllä

4 TEEMA

Hyvä kiertoon

12 PUHEENAIHE

Suomi huipulle e-urheilussa

14 FIKSUMPI KOTI

Kaikki kotona

16 INTOHIMO

Pauli Kangasniemi: "Haluan antaa leivälle aikaa ja rakkautta"

20 AJANKOHTAISTA

Mm. Sähkö merikotkan ehdoilla, voitokas Vaasan Sähkö ja ilmalämpöpumpun hoito

24 VAASALAISTA OSAAMISTA

Hittimusiikkia Aasiaan

26 RISTIKKO

27 RESEPTI

Porkkanakakun makua puuroon

VAASAN SÄHKÖ -KONSERNIN ASIAKASLEHTI

Seuraava Nette ilmestyy 05/2019

Postiosoite: PL 26, 65101 Vaasa

Käyntiosoite: Kirkkopuistikko 0, 65100 Vaasa

Puhelinvaihe: 06 324 5111

Asiakaspalvelu: 06 324 5750, asiakaspalvelu@vaasansahko.fi

Vikailmoitukset: 06 324 5700 (24 h, puhelut nauhoitetaan)

Internet: www.vaasansahko.fi

ISSN: 1458-7297

Toteutus: Aller Ideas

Päätoimittaja: Mikaela Jussila, nette@vaasansahko.fi

Toimituskunta: Olli Arola, Håkan Bodö,

Göran Heino, Mikaela Jussila, Tiina Lillbacka,

Beatrice Lundqvist

Painopaikka: UPC Print

Kansikuva: Mari Lahti

Proteiinia ilmasta – sähköllä

Teksti **MARIANNA SALIN**

VOISIKO RUOKAA tuottaa hiilidioksidista ja vedestä aurinkovoimalla? Voisi toki. Itse asiassa maanviljelijät tekevät sitä jatkuvasti pelloillaan. Peltoviljely vaatii kuitenkin paljon tilaa, hyvän maaperän sekä sopivasti sadetta. Maailman väestön kasvaessa ajankohtainen kysymys onkin, voisiko viljelyn siirtää esimerkiksi suljettuun tankkiin keskelle kaupunkia tai aavikkoa, siis sinne, missä ruokaa tarvitaan tai missä siitä on jopa pula.

"Kyllä voi. Hiilidioksidin voi ottaa ilmasta tai vaikkapa sellutehtaasta, ja vettä tarvitaan niin vähän, että senkin saa tarvittaessa ilmasta. Vesimolekyylien hajottamiseen käytetään sähköä, esimerkiksi aurinkosähköä", kertoo VTT:n tutkimushankkeesta syntyneen Solar Foods Oy:n perustaja ja teknologiajohtaja **Juha-Pekka Pitkänen**.

Hänen laboratoriotankissaan kasvaa yksisoluisia mikrobeja, jotka sisältävät noin 50 prosenttia proteiinia. Tämä jauhomainen aine voisi hänen mukaansa korvata esimerkiksi elintarviketeollisuudessa ja kotikeittiöissäkin käytettyä soijaproteiinia kestävämmän kuin jo markkinoilla olevat mikrobit, quorn ja spirulina-levä.

Pitkänen odottaa, että tämän vuoden alku-puolella uutta proteiinivalmistetta päästään tekemään kilon verran päivässä ja elintarvikelupien haku voidaan aloittaa. Hän arvelee, että tuhatkertaisiin tuotantomääriin päästään vuoden 2021 lopulla.

Solar Foods selvittää myös yhdessä Euroopan avaruusjärjestö ESA:n kanssa, voisiko proteiinia tuottaa ravinnoksi pitkällä avaruusmatkalla, kuten kaavailtiin jo 1960-luvulla, ennen aurinkosähkön läpimurtoa.

Teksti TERHI HAUTAMÄKI *Kuvat* MARI LAHTI

Hyvä kiertoon

Roskien lajittelu on jo arkea, mutta isoihin ympäristöhaasteisiin tarvitaan lisää keinoja.

Tervetuloa, kiertotalous! Se tarkoittaa elämäntapaa, jossa kulutus ei perustu vain tavaroiden ostamiseen vaan myös niiden jakamiseen tai korvaamiseen palveluilla. Ja tuotteita, joista ei synny turhaa jätettä vaan uusia tuotteita ja materiaaleja.

Heidi Korva on vaatelainajien vakioasiakas. Häntä kiinnostaa vaatteiden eettinen tuotanto, ja toisaalta lainaamalla saa vaihtelua pukeutumiseen.

Vaatevallankumous-kampanja toteutuu joka huhtikuussa viikon ajan esimerkiksi sosiaalisessa mediassa ja tapahtumissa.

Hei **Korva** penkoo vaaterekkiä Vaatepuu-lainaamon tiloissa Helsingin Kruununhaassa. Taas olisi niin paljon kaikkea ihanaa. Hymy leviää kasvoille.

”Se on jännä, että kun tulee kassi kädessä pois lainaamosta, on sama fiilis kuin olisi löytänyt vaatekaupasta jotain mahtavaa”, hän sanoo.

Korva on ollut vaatelainaamojen jäsen jo muutaman vuoden ajan, ensin Helsingin Kalliossa toimivan Vaaterekin ja nyt Vaatepuu-ketjun. Vuonna 2013 perustetulla lainaamoketjulla on toimipisteitä useissa kaupungeissa ja noin 3 000 vaateen valikoima. Korva maksaa jäsenmaksua ja saa hakea lainaan vaateen tai pari viikoksi tai kahdeksi kerrallaan.

Ajatus on monelle radikaali: ettäkö kulkisin lainavaatteissa, ja vielä ihan arkena?

Viestintäyrittäjänä työskentelevä Korva on vaatteiden lainaamisesta innostunut. Usein ennen lainaamoon menoa hän miettii, mitä on kalenterissa seuraavalla viikolla.

”Jos menen kouluttamaan lavalle yleisön eteen, otan tietyn tyyppisen työvaateen. Jos taas teen töitä kotona, voin ottaa collegen ja legginsit.”

Eettisyys kärjessä

Heidi Korvalle eettiset vaatevalinnat ovat sydämen asia. Hän on perustanut Vaatevallankumous-kampanjan, jossa ihmisiä herätellään globaalin vaatetuotannon ongelmiin.

Suomen kampanja toimii osana kansainvälisestä Fashion Revolution -liikettä, joka sai alkunsa bangladeshilaisen Rana Plazan vaatetehtaan tuhoisan onnettomuuden ensimmäisestä vuosipäivästä vuonna 2014. Onnettomuudesta tuli symboli vaateeteollisuuden epäkohdille.

”Kaikki vaateemme kulkevat tosi monen ihmisen käsien läpi ennen kuin ne ovat yllämme. Toivottavasti ihmiset alkaisivat arvostaa sitä ja miettisivät, että vaateen halpuus ei ole se pointti. Pitäisi pystyä varmistamaan, että ihmisoikeudet toteutuvat, työstä saa palkkaa eikä kenenkään tarvitse tehdä duunia henkensä edestä.”

Kiertotaloutta vaatekaapissa

Vaatelainaamo on vielä pientä bisnestä, mutta se on yksi hyvin konkreettinen ilmentymä modernista, tulevaisuudessa vain voimistuvasta kiertotalouden suuntauksesta. Vaatteiden omistamisen

sijaan ne jaetaan. Ei osteta vaatteita omaksi vaan maksetaan pukeutumispalvelusta.

Jo ennen kuin Korva kiinnostui vaatetuotannon eettisistä kysymyksistä, hän oli harkitseva shoppailija. Korva koetti ostaa vain tarpeeseen eikä seurannut muotia. Hän suosii monikäyttöisiä vaatteita ja on koonnut vuosien mittaan ajatonta, oman näköistään vaatekaappia.

”Eli hyvin mustaa ja harmaata”, hän naurahtaa.

Korva on erityisen mieltynyt kotimaisten suunnittelijoiden vaateisiin ja on valmis maksamaan laadusta enemmän kuin pikamuodista. Hänellä on kaapissaan monia vaatteita, jotka ovat kestäneet 6–7 vuotta tai pidempään.

Oma tyyli pitää

Vaatteiden lainaaminen on vähentänyt Korvan omien ostosten tarvetta entisestään. Nykyisin hän ostaa omaksi pääasiassa kotivaatteita, aluspaitoja ja toppeja sekä urheiluvaatteita, joita himohiihtäjä ja polkujuoksun harrastaja tarvitsee paljon.

Vaatepuussa on tarjolla erihintaisia jäsenyyksiä lainaajan tarpeiden mukaan. Korvan jäsenyys maksaa puolessa vuodessa 150 euroa. Sillä hän saa joka kerta vaikkapa puseron ja legginsit tai yhden arvokkaamman tuotteen, kuten mekon tai takin.

Korvan mielestä hinta on kohtuullinen, varsinkin kun sillä saa ylleen parempaa kuin ehkä itse tulisi ostaneeksi. Lainaamossa on tarjolla kotimaisten ja valikoitujen pohjoismaisten suunnittelijoiden vaatteita. Niiden mekot ja puserot saattavat maksaa kaupassa noin 200–300 euroa.

”Minulle lainaaminen on varmasti tullut halvemmaksi kuin ostaminen. Toki ymmärrän, että jos on tottunut ostamaan vaatteita halvalla, 150 euroa puolessa vuodessa voi kuulostaa isolta sijoitukselta.”

Moni vaatelainaamon käyttäjä kertoo rohkaistuneensa leikittelemään pukeutumisella, kun vaatteeseen ei tarvitse sitoutua pitkäksi aikaa. Korva myöntää, että hän mieltyy usein tuttuun ja turvalliseen.

”Olisi kauhean kiva sanoa, että lainaaminen olisi vaikuttanut tyyliini, mutta ei se juuri ole. En ole hirveän kokeilunhaluinen, niin että ottaisin jotain tosi räväkkää. Tässä saa kuitenkin sitä iloa ja vaihtelua pukeutumiseen.” ■

Heidi Korva
pukeutuu mieluiten
suomalaisten tai
pohjoismaisten
suunnittelijoiden
vaatteisiin, joita
hän saa halvemmalla
vaatelainaamoista
kuin itse ostamalla.

5 tapaa, joilla kiertotalous pelastaa maailman

1 Tavaroiden elinikä pitenee.

Halpa lelu hajosi: ostetaan uusi. Uusi älypuhelin tuli markkinoille: vaihdetaan siihen.

Maapallo ei kestä nykyistä luonnonvarojen ylikulutusta ja fossiilisten polttoaineiden käyttöä. Kiertotaloudessa tehdään bisnestä tuotteilla, joiden elinkaari on pitkä ja raaka-aineet uusiutuvia ja kierrätettäviä.

Valtiotkin ovat sitoutuneet luonnonvarojen tehokkaampaan käyttöön, kierrätykseen ja kestäviin tuotantotapoihin YK:n Agenda 2030 -ohjelmassa.

Tarve pitkään elinkaareen on kaikkialla, ei vain kodin tavaroissa.

”Hyvä esimerkki on traktorivalmistaja Valtra, joka ottaa vastaan asiakkaiden palauttamia traktorien vaihteistoja, korjauttaa ne ja myy tehdaskunnostettuina takuulla”, mainitsee kiertotalouden asiantuntija **Ernesto Hartikainen** Sitrasta.

Suomalaisyrittäjä Swappie taas hankkii käytettyjä puhelimia, huoltaa ja myy eteenpäin. Puhelimen kunto tutkitaan, ja ostaja saa takuun.

2 Tavarahan sijaan palveluja.

Monet yritykset ovat tottuneet ostamaan osan tarvitsemastaan palveluna, ja sama ilmiö tulee yhä vahvemmin yksityisten ihmisten elämään.

”Sen sijaan että omistajuus siirtyisi asiakkaalle, asiakas ostaa suorituskykyä. Myydään valaistusta lamppujen sijaan”, Hartikainen sanoo.

Palveluna voi jo hankkia niin viherseiniä ja niiden ylläpitoa kuin työvaatteita ja niiden huoltoa. Omien autojen sijaan maksamme tulevaisuudessa liikkumisesta palveluna. Suomessa perustettu MaaS Global yhdistää joukkoliikenteen, taksit ja yhteiskäyttöautot palveluksi, jota saa Whim-sovelluksella kuukausihintaan.

3 Eroon vajaakäytöstä jakamalla.

Moni on yöpynyt Airbnb-kämpässä ja tehnyt kauppvoja Tori.fi:ssä. Tulevaisuudessa online-markkinapaikat ja jakamislustat leviävät joka elämäntilanteelle.

Suuri osa tavaroista on järjestettävissä vajaakäytössä. Sitrn mukaan sähköporaa käytetään keskimäärin 12 minuuttia sen elinkaaren aikana, ja henkilöauto on pysäköitynä 92 prosenttia ajasta.

Mobiilisovellukset ja digitaaliset alustat helpottavat kysynnän ja tarjonnan kohtaamista. Jo nyt sellaisia on aktiivisessa käytössä esimerkiksi ruokatoimijoilla. ResQ:n tai Lunchien kautta ruokailija voi pelastaa ravintolan hävikkiannoksen tai hakea halvalla K-kaupan hävikkiruokaa.

Yritykset taas voivat jakaa laitteita, jotka saattavat olla liian isoja investointeja yksin. Esimerkiksi Hollannissa sairaalasektori jakaa kalliita, vajaakäytössä olevia laitteita Floow2-startupin avustamana.

4 Tehokkaampaa kierrätystä.

Maailmassa tuotetaan vuodessa 53 miljoonaa tonnia tekstiilikuitua, josta suuri osa päätyy kaatopaikalle tai polttoon. Puuvillapaidan valmistus kuluttaa saman verran vettä kuin ihminen juo 2,5 vuodessa.

Kiertotaloudessa raaka-ainetta ei hylätä käytön jälkeen. Esimerkiksi suomalaisen Infinited Fiber Companyn teknologialla voidaan tuottaa tekstiili-, paperi- ja kartonkijätteestä tekstiilikuitua ja kierrättää sama kuitu yhä uudelleen. Finlayson puolestaan hyödyntää asiakkaiden vanhat lakanat räsymattoihin ja farkut pyyhkeiden raaka-aineeksi.

Tärkeimmät kierrätysratkaisut tehdään jo valmistuksessa: materiaalien valinnassa ja jatkokäytön suunnittelussa.

”Aidossa kiertotaloudessa kierrätys on yrityksen ydinliiketoimintaa, ei pintapuolisia kampanjoita”, Hartikainen muistuttaa.

5 Enemmän uusiutuvia materiaaleja.

Uusiutuvia materiaaleja haluavat nyt kaikki isoista teollisuusjätteistä alkaen. Volvon tavoitteena on, että vuonna 2025 ainakin 25 prosenttia auton muoviosista tulisi kierrätysmateriaaleista. Ikea suunnittelee, että vuoteen 2030 mennessä kaikki yrityksen tuotteet ovat uusiutuvista tai uusista, fiksuista materiaaleista valmistettuja.

Hiilineutraalissa kiertotaloudessa energiaa tuotetaan esimerkiksi tuulesta, auringosta ja bioenergiasta.

”Kierrätyskin vaatii energiaa. Digitalisaation myötä sähkön tarve kasvaa, joten energiasektorilla on hyvin iso rooli”, Hartikainen sanoo. ■

KUVAT: YRITYKSET JA FOTOLIA

Kiinnostavaa kierrätystä

Suomalaiset kiertotalousyritykset hyödyntävät jätettä monin tavoin.

PARISTOISTA RAVINTEITA |

Alkaliparistot päätyvät usein kaatopaikalle ja saastuttavat luontoa. Tracegrow-yritys ottaa käytetyt paristot hyötykäyttöön ja prosessoi talteen hivenainetta, joka sisältää sinkkiä, mangaania, rikkiä ja kaliumia yhdisteenä. Näitä levitetään pelloille kasveja ravitsemaan.

MUOVIPULLOISTA TYÖ-

VAATTEITA | Touchpoint valmistaa työvaatteita kierrätyspolyesteristä sekä käytetyistä muovipulloista. Muovipulloista tehdään hiutaleita ja näistä saadaan kuitua, lankaa ja lopulta kangasta. Lisäksi sama materiaali voidaan kierrättää yhä uudelleen.

TEOLLISUUSJÄTTEESTÄ

SAVUPIIPPUJA | Tietyntyyppisten savupiippuharkkojen materiaalina on tällä hetkellä islantilainen laavakivi, jonka louhimisen hiilijalanjälki on suuri. Suomen Savupiipputeollisuus Oy valmistaa harkkoja lähialueen terästeollisuuden sivutuotteena syntyvästä masuunikuonasta, jolloin syntyy ekologinen kiertotaloustuote.

KAHVINPOROISTA SIENI-

VILJELMIÄ | Helsieni-yritys hyödyntää kahvinporoja osterivinokkaiden kasvualustana ja myy tee se itse -paketteja ihmisille, jotka haluavat kasvattaa sienensä itse. Yritys myy kasvatamansa sienet ravintoloihin. Tee se itse -paketeissa on kasvatusohjeet ja sienirihmasto. Kahvinporot asiakas saa keitellä itse.

Kohti muovitonta maailmaa

Yksi maailman isoimmista ympäristöongelmista on muovi. Ratkaisuksi kehitetään biomuoveja, mutta miksi ei vain tehtäisi parempaa paperia? Tästä lähti suomalaisen Papticin idea.

Papticin kassien raaka-aine on havusellu. Materiaali kestää hyvin käyttöä ja on kierrätettävää.

Teksti **TERHI HAUTAMÄKI** Kuvat **MARI LAHTI**

Se on paperia. Se tuntuu sitkeältä kuin muovi. Papticin toimitusjohtaja **Tuomas Mustonen** puhuu siitä ”paperikankaana”.

Mustonen esittelee Espoon Otaniemen toimistollaan kuuluisan ranskalaisen Galeries Lafayette -tavarataloketjun kassia, joka on suomalaisen kiertotalousyrityksen aikaansaannosta.

Maailma hukkuu muoviin, joka saastuttaa meret ja tuhlaa uusiutumattomia luonnonvaroja. Siksi kaikkialla kehitetään vaihtoehtoja sille.

Papticin ratkaisu on tehdä paperista parempaa ja kestävämpää. Yrityksen tuotteen erikoisuus on

uudenlainen paperin valmistusprosessi, vaahtoteknologia, jossa veden sijaan käytetään väliaineena vaahtoa eli ilmakuplia.

Entinen VTT:n asiakasjohtaja Mustonen perusti Papticin aikaisemman kollegansa **Karita Kinnunen-Raudaskosken** sekä Metsä Groupissa työskennelleen **Esa Torniaisen** kanssa keväällä 2015.

”Työssäni tapasin paljon globaaleja firmoja, joilta tuli viestiä, että muoville etsitään vaihtoehtoja. Mietimme, pystyisimmekö tarjoamaan suomalaista, metsälähtöistä tuotetta”, Mustonen kertoo.

Otaniemessä on 16 hengen yrityksen pieni toimistohuoneisto sekä koetuotanto. Varsinainen tuotanto tapahtuu alihankintana Saksassa.

Muovijätteen määrä ja merien saastuminen muovin vuoksi ovat valtava ongelma, ja yksi kiertotalouden päämäärä on löytää toimivia vaihtoehtoja muoville.

Maailmalla kehitetään paljon erilaisia biomuoveja, jotka usein valmistetaan pelloilla viljeltävästä raaka-aineesta. Osa biomuoveista on hajoavia, eli ne kompostoituvat, mutta eivät sovi muovinkierrätykseen. Osa taas ei hajoa, ja ne kierrätetään kuten tavalliset muovit.

”Jos kysytään kuluttajalta kahdesta muovipakkauksesta, kumpi on biohajoava ja mihin astiaan mikäänkin pitää laittaa, se ei ole helppoa. Sitä ei ole ammattilaisenkaan helppoa erottaa.”

Paperi taas on biohajoavaa ja sen kierrätys tuttua jo parin sukupolven ajalta. Paperipakkausten ja -pussien ongelmana on tähän asti ollut heikko kestävyys.

”Huonosti kestävä pakkaus ei ole koskaan vastuullinen eikä ympäristöystävällinen.”

Muovin kulutuksen murros näkyy jo nyt monissa kaupoissa, joissa muovikasseista on tullut maksullisia. Vielä isompia mullistuksia tapahtuu teollisuuden pakkauksissa ja verkkokaupassa.

Tammikuusta alkaen Paptic valmistaa 100 tonnia materiaalia kuussa, mikä tarkoittaa noin neljää miljoonaa kassia.

Tulevaisuudessa yrityksen materiaalia käytetään kassien lisäksi nettikaupan lähetyskuoriin ja tuotepakkauksiin. Suomessa Papticin asiakkaita ovat esimerkiksi maineikas Kyrö Distillery -tislaamo ja The Other Danish Guy -alusvaateyritys.

”Kun firmaa perustettiin, yksi perusoletuksista oli se, että maailmalla iso joukko brändejä pyrkii vähentämään muovinkulutusta. Nyt itse asiassa yhä isompi joukko ei halua vähentää vaan korvata perinteiset pakkaukset kokonaan.” ■

Miten minä voin osallistua kiertotalkoihin?

VOUKRAA, LAINAA JA OSTA KÄYTETTYÄ.

Hyödynnä nettikirpputoreja ja lainaamispalveluita. Tavarosta, harrastuksista ja vapaa-ajasta syntyy neljännes päästöistämme. Jos keskivertosuomalainen ostaisi tarvitsemansa vaatteet ja tavarat käytettynä, hänen vuosittainen hiilijalanjälkensä pienenesi 11 prosenttia.

SUOSI UUSIUTUVAA.

Hanki kierrätysmateriaaleista tehtyjä tuotteita. Suosi valmistajia, jotka käyttävät tuotannossa ekoenergiaa. Isoin merkitys on oman energian hankinnalla: asuminen aiheuttaa kolmanneksen suomalaisten hiilijalanjäljestä. Esimerkiksi valitsemalla tuulisähkön voi vähentää hiilijalanjälkeään 5 prosenttia vuodessa.

HYÖDYNÄ HÄVIKKI.

Osta lounas hävikkisovelluksella. Suosi kauden kasviksia lähiruuan tuottajilta. Noin viidenneksen hiilijalanjäljestä syntyy syömästämme ruoasta. Suurin vaikutus on naudanlihan ja juuston välttämällä. Lihasta luopumalla keskivertosuomalainen voi pienentää hiilijalanjälkeään 7 prosenttia, vegaaniksi siirtymällä 10 prosenttia.

FOTOLIA

LIIKU EKOLOGISESTI.

Kokeile yhteiskäyttöautoa, kimpakyytipalvelua tai kuukausimaksullista liikkumispalvelua. Suosi julkista liikennettä. Lentämisen sijaan suosi lähialueiden matkakohteita ja majoituspalveluita. Jättämällä vuosittaisen kaukomatkan väliin suomalaisen laskennallinen hiilijalanjälki pienenee 21,5 prosenttia.

Sitran ilmoittamat vaikutukset hiilijalanjälkeen ovat laskennallisia esimerkkejä keskivertosuomalaiselle ja vaihtelevat yksilöllisesti.

Kiertotalouskortteli Vaasaan

KIERTOTALOUS EI LIITY vain tuotteisiin ja palveluihin, vaan kaikkeen elinympäristöön. Sitä mietitään esimerkiksi uusien asuinalueiden rakentamisessa.

Suomen ympäristökeskus järjesti keväällä 2018 kunnille etsintäkuulutuksen hankkeista, jotka voitaisiin toteuttaa vähähiilisesti ja kiertotalouden hengessä. Yksi ympäristökeskuksen tukemista hankkeista on Vaasan Ravilaakson alueella. Vaasan kaupunki saa tukea omistamansa Ravilaakson alueen yhden korttelin kilpailutukseen kiertotalousteemalla.

Uuteen kortteliin pyritään sijoittamaan kiertotalouteen sopivia palveluja ja kokeiluja, esimerkiksi yhteisöllistä kaupunkiviljelyä. Siellä voidaan myös käyttää uusia kiertotalouteen perustuvia rakennusmateriaaleja ja rakennustapoja.

Suomi huipulle e-urheilussa

Suomesta voi tulla e-urheilun suurvalta, mutta joidenkin mielestä kyse ei ole urheilusta lainkaan. Suomen elektronisen urheilun liiton toiminnanjohtaja Mirka Tukia haluaa kääntää tämän ajatuksen.

Teksti **ELLA PESONEN** Kuva **MARJAANA MALKAMÄKI**

Mitä sinulle tulee mieleen sanasta e-urheilu? Pimeä huone ja tietokoneen valossa istuva hahmo, joka juo energiajuomaa?

Tuohon mielikuvaan SEUL ry:n toiminnanjohtaja **Mirka Tukia** törmää usein. Hän haluaisi romuttaa sen.

”Kyseessä on sosiaalinen ja yhteisöllinen laji. Ammattipelaajien harjoittelu on tarkkaan mietittyä. Ei silloin pelata kellon ympäri ja kitata energiajuomia.”

E-urheilu on tietokone- ja konsolipelien pelaamista kilpailullisesti. Pelaaminen tapahtuu yksin tai joukkueissa, ja pelilajeja on useita aina tanssipeleistä taistelupeleihin.

E-urheiluun kuuluu ajatus, että jokainen voi olla sellainen kuin on.

Suomea on povattu e-urheilun kärkeksi. Menestymistämme tukee esimerkiksi se, että tietokoneet ja pelikulttuuri ovat olleet vahvuuksiamme jo pitkään.

Suomessa on jo lajin mestareitaakin. Esimerkiksi viime syksynä Kana-dassa **Jesse ”JerAx” Vainikan** ja **Topi ”Topson” Taavitsaisen** joukkue voitti Dota 2 -videopelin maailmanmestaruuden ja 11 miljoonaa dollaria. Miehet kutsuttiin historian ensimmäisinä

e-urheilijoina Linnan juhliin viime joulukuussa.

”Laji ei ole uusi, mutta Suomessa siihen on herätty vasta viime vuosina. Koulutuksia järjestetään koko ajan enemmän, ja laji valittiin Puolustusvoimien urheilukouluun.”

Nyt e-urheilusta suunnitellaan näytöslajia Pariisin kesäolympialaisiin vuonna 2024.

Monet miettivät silti, voiko tietokoneella pelaamista kutsua urheiluksi. Tukia on tottunut ihmettelyihin.

”E-urheilu on urheilua, vaikka siinä fyysinen osuus on vähäinen. Perinteisessä urheilussa ja e-urheilussa samaa on kilpailullisuus. Molemmissa on myös kyse pelaajan taidoista.”

Suomessa e-urheiluammattilaisia on 30–50. Työ on usein kokopäivätyötä, josta peliorganisaatiot tai sponsorit voivat maksaa palkkaa. Palkan päälle tulevat palkintorahat.

Ammattipelaajat harjoittelevat reaktiokykyä, strategioita ja yhteistyötaitoja. Aivan kuten jalkapallojoukkue.

”Joukkuepeleissä ei riitä, että on lahjakas yksilö, sillä pitää osata toimia tiiminä.”

Terveellinen ruokavalio, säännöllinen liikunta ja riittävä uni ovat tärkeitä ammattipelaajille. Nuorilla pelaajilla korostuu läheisten tuki. Myös mentaali-valmennus kuuluu lajiin.

”Turnauksissa yleisössä on tuhansia ihmisiä ja netin välityksellä vielä enemmän. Siinä on pään pysyttävä kasassa.”

Suurissa turnauksissa pelaajat ovat areenan lavalla, ja fanit hurraavat katsomossa. Pelaajilla on pelaajanimet, joilla heidät tunnetaan – jopa paremmin kuin omilla nimillään. E-urheilijat ovat nuorille esikuvia samaan tapaan kuin **Kimi Räikkönen** tai **Teemu Selänne**.

”Kun koululaisilta on kysytty suosikkiammatteja, siellä on jo mainittu e-urheilija.”

Pelaaminen voi joskus aiheuttaa riippuvuutta, joka saattaa ilmetä esimerkiksi syrjäytymisenä. Tänä keväänä Tampereelle perustetaan e-urheilukeskus, jonka tavoitteena on tukea peliharrastusta, mutta myös ehkäistä syrjäytymistä.

”Syrjäytymiseen vaikuttavat varmasti muutkin tekijät kuin pelaaminen. Toivoisin, että vanhemmat ymmärtäisivät, että tämä voi olla hyvä harrastus muiden joukossa, ei epäsosiaalista ja syrjäyttävää toimintaa.”

E-urheilun taustalla on ajatus, että se on helposti lähestyttävää kaikille: tarvitset vain tietokoneen tai pelikonsolin ja nettiyhteyden.

”Ulkonäöllä, fyysisillä ominaisuuksilla tai kotimaalla ei ole väliä. Verkossa ei näe, miltä toinen näyttää, eikä sillä ole väliäkään. Jokainen voi olla sellainen kuin on.” ■

Mirka Tukia

Suomen elektronisen urheilun liiton (SEUL ry) toiminnanjohtaja.

Valmistunut luokanopettajaksi Itä-Suomen yliopistosta vuonna 2017.

Tutki gradussaan elektronista urheilua opetuksessa sekä sitä, millaisia vaikutuksia eSports-kurssilla oli opiskelijoiden elämänhallintataitoihin ja terveyteen sekä miten pelaajat näkevät terveelliset elämäntavat osana elektronista urheilua.

On itsekin aktiivinen peliharrastaja. Suosikkeja ovat joukkuepelit, kuten Counter-Strike: Global Offensive ja Overwatch. Pelaajanimeltään Evil_Doing_HoneyBadger.

Kaikki kotona

Koti on monelle myös työpaikka, kauneushoitola ja kuntosali. Palvelutkin siirtyvät suoraan kotiin digitaalisesti.

5
vinkkiä
elämään
kotoa
käsin

Teksti **ELLA PESONEN**

YKSI MODERNEISTA asumisen ilmiöistä on se, että monet elämäalueet ja arkiaskareiden hoitamisen voi halutessaan keskittää entistä enemmän kotiin. Kuntosalin sijasta voi jumpata olohuoneen lattialla trendikkään kuntoilusovelluksen avulla. Työpaikan sijasta monet työskentelevät osan päivistään etänä kotona. Kaupassa, apteekissa tai virastoissa jonottamisen sijasta käytetään niiden digipalveluita.

”Melkein kaikki hoidetaan nykyisin tietokoneella, joten miksei palvelutkin. Se säästää aikaa, vaivaa ja rahaa”, Aalto-yliopiston tieto- ja palvelutalouden laitoksen professori **Matti Rossi** sanoo.

Esimerkiksi Yhdysvalloissa jo lähes kaikki ostokset elektroniikasta ruokaan tilataan kotiin. Suomessa kotiin tilataan eniten vaatteita. Muutosta hidastavat vielä kehittymättömät kotiinkuljetusten toimitusajat, jotka ovat usein työssäkäyville haasteellisia.

”Kotitilausilmiö tulee Suomessakin kasvamaan lähitulevaisuudessa yhtä isoksi kuin maailmalla”, Rossi ennustaa. ■

1 Herkuttele helposti

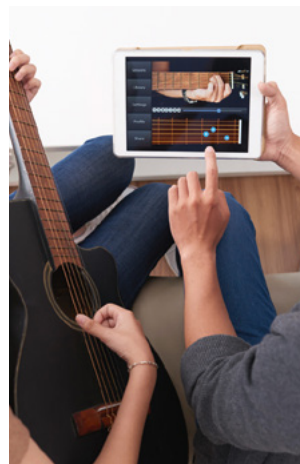
KOKKAILU-, LEIVONTA- ja kotoilubuumi houkuttelevat herkuttelemaan kotona. Ruokaostoksiin monet ovat jo kokeilleet verkkotilausta. Vielä enemmän helpotusta arkeen tuovat palvelut, joissa viikon ruokalista ostoksineen suunnitellaan puolestasi ja toimitetaan ovellesi joka maanantai.

Seuraava askel ruokaostosten hoitamiseen on älyjääkaappi, esimerkiksi Samsungin Family Hub, johon Yhdysvalloissa saa jo toiminnon, jossa jääkaappi tilaa puuttuvat ruokatarvikkeet itsestään kaupasta kotiinkuljetuksena.

Myös ruoka-annosten tilaaminen kotiin ravintoloista on koko ajan suositumpaa. Mutta tiesitkö, että ruokalahetkipalvelu Woltilla voit tilata kotiin myös koiran- ja kissanruokaa Mustista ja Mirristä esimerkiksi pääkaupunkiseudulla, Vaasassa ja Oulussa?

2 Hemmottele itseäsi

VAIKKA KAUNEUSHOITOLAT ovat ihania, ihanaa on myös kotihemmottelu! Trendikäs kotispa-henki syntyy kylppäriin pienillä kikoilla: tuoksukynttilä, kaunis kosmetiikka ja ylellinen kylpytakki vievät kylpylätunnelmaan. Jos todella haluat satsata, asennuta tilaan himmennettävät valot, infrapunas sauna tai poreamme. Muodissa ovat myös hoitoloista tutut ihonhoito- ja manikyyri-laitteet kotikäyttöisinä versioina sekä kauneusklinikkamaiset verkkopalvelut, joista saa kauneusammattilaisen täsmävinkkejä ja -tuotteita.

4 Liiku omassa tahdissasi

KOTITREENI PALVELEE näppärästi niitä, joilla ei ole aikaa tai halua lähteä kuntosalille tai jumppaan. Kuumin juttu on seurata räätälöityjä kuntoiluohjeita älylaitteelle ladatun soveluksen kautta. Esimerkiksi ilmainen Lifesum tarjoaa kunto- ja ravinto-ohjelman, ravintolaskurin sekä kuntoilupäiväkirjan tavoitteesi mukaan. Maailmalla on jo

olemassa myös esimerkiksi seinälle asennettavia älypeilejä, joissa virtuaali-ohjaaja vetää treenituntin. Kotiharjoitteluun sopii loistavasti myös jooga, jota varten trendikkäimmät sisustavat makuuhuoneen nurkkaan tai verannalle oman joogahuoneen. Siellä voi vaikkapa kokeilla metaljoogaa: hevi soimaan ja kroppa koville!

3 Nauti viihteestä

KOTISOHVA ON NYT viihdekeskusten ykkönen! Suoratoistopalveluista voi ahmia sarjoja tai musiikkia. Älylaitteilla toimivat e- ja äänikirjapalvelut kasvattavat suosiotaan kovaa vauhtia. Myös kirjastojen sähköiset palvelut kehittyvät ja laajenevat. Esimerkiksi Lounais-Suomen Vaski-, Etelä-Pohjanmaan Eepos- ja pääkaupunkiseudun HelMet-kirjastojen asiakkaat pääsevät kotikoneelta e-kirjastoihin, joissa on tarjolla valtavat määrät kirjoja, lehtiä, tietopalveluita, musiikkia ja verkkokursseja, joiden avulla voi opiskella vaikkapa kitaransoittoa.

5 Matkaile olohuoneessa

SAMAAN AIKAAN KOTONA ja Times Squarella? Virtuaalimatkoissa se on mahdollista. Esimerkiksi VirtualTravelleristä löytyy eri puolilla maailmaa kuvattuja 360-videoita, joita katsotaan älypuhelimella, tabletilla tai tietokoneella virtuaalilasien läpi. Lasien ansiosta tuntuu, kuin olisit paikan päällä matkakohteessa.

Hapanleipäjuuriharrastus on Pauli Kangasniemen mielestä hieno laji, sillä siinä ei ole oikeaa tai väärää tapaa. Jokainen luo oman tarinan leivälleen.

Teksti **ELLA PESONEN** Kuvat **MARI LAHTI**

"Haluan antaa leivälle aikaa ja rakkautta"

Helsinkiläisen Pauli Kangasniemen, 33, keittiössä asuvat Wilhelm, Harald ja Alamo. Ne eivät ole lemmikkejä, vaan hapanleipäjuuria.

Leipominen ja käsillä tekeminen tuovat vastapainoa hektiseen arkeen ja tietokonetyöhön.

Hapanjuurileipien pinta-
kuviointi on oma taiteenlajinsa.
Pauli Kangasniemi on tehnyt
koristelu työkalut itse. Puuosat
hän veisti isoisän vajasta
löytyneestä katajasta.

Leipää pitää myös
kuunnella. Kun leivän
ottaa ulos uunista,
se alkaa jäähtyessään
naksua.

Pauli Kangasniemi mittaa leivän
sisälämpötilan samalla lailla kuin
joulu kinkusta. Leipä on kypsä, kun
sisälämpötila on 98-100 astetta.

"K olmisen vuotta sitten menin Rooman-matkalla vanhaan leipomoon. Olin opetellut kysymään italiaksi, saisinko hieman leipäjuurta. Leipomon tati vastasi 'un momento' ja paineli leipurin puheille.

Leipuri, harmaantunut herrasmies, vilkuili minua keittiöstä epäluuloisesti, ja tati ilmoitti 'no, non è possibile', ei käy. Leipuri silmäili minua edelleen, kunnes yllättäen kävelikin luokseni ja sanoi 'si'. Sain mukaani pienen pussukan, jossa oli pala juurta. Annoin sille nimeksi Marco.

Kaikki lähti siitä, että halusin oppia tekemään täydellisen pitsataikinan. Kun sitten löysin hapanjuurileivät, heitin pitsat sivuun. Innostuin siitä, että täydelliseen leipään tarvitsee vain vettä, suolaa ja jauhoa. Eikä syömisen jälkeen ole turvonnut olo!

Opettelin leipomaan YouTube-videoiden avulla. Eräs loistava ranskalainen kaveri pitää *French Guy Cooking* -nimistä kanavaa. Hänen ohjeellaan teen leipäni edelleen: 600 g jauhoja, 400 g vettä, 200 g juurta ja 15 g suolaa.

Leipäjuuri on yhtä helppohoitoinen kuin Tamagotchi. Sitä ruokitaan jauhoilla ja vedellä, jotta se pysyy elävänä. Jääkaapissa olevaa juurta ei tarvitse ruokkia kuin kerran kuussa. Jos leipoo paljon, sitä on ruokittava päivittäin.

Juuresta käytetään aina vain osa, ei koskaan kaikkea. Siitä voi tehdä pitsaa, tortilloita, pastaa, pullaa ja croissantia. Itse haluan oppia ensin täydellisesti leivän tekemisen.

Kaikilla juurillani on nimet. Vaalea hapanleipäjuureni on nimeltään Wilhelm ja riihiruisjauhosta tehty juuri Harald. Pakkasessa on Alamo, viimeinen tukikohta. Se on kuin varmuuskopio, jos mikään muu ei toimi.

Marcosta tuli lopulta osa Wilhelmiä, koska se ei tykännyt siitä, että syötin sitä pelkällä speltillä. Marco oli tottunut Italiassa erilaisiin jauhoihin.

T ykkään tehdä asioita käsillä. Se on hyvää vastapainoa työlleni. Olen arkkitehti ja teen tietokoneella virtuaali- ja 3D-markkinointimateriaaleja yrityksille.

Töissä projektit ovat pitkiä, eikä valmistunutta työtä ehdi juhlaa, kun heti tulee uusi. Leipomisen jälkeen taas on aina juhlat, kun pääsee syömään. Onnistuminen on voimaannuttavaa.

Kakkosintohimoni on kuvanveisto. Veistän kotona sormuksia ja olen tehnyt suomalaisen *Rendel*-elokuvan supersankarille maskin. Unelmani olisi, että voisin tehdä tätä työkseni: leipiä ja kuvanveistoa.

Leivon viikonloppuisin, koska haluan uppoutua prosessiin. Haluan antaa leivälle aikaa ja rakkautta, sillä se ansaitsee sen. Niin leivästä tulee hyvä.

Taikinan kanssa täytyy ensin painia, jotta siihen saa sitkoa. Sitä nostetaan ja taitellaan, slap and fold, niin kuin se ranskalainen kaveri YouTubessa sanoo. Perheen sisällä termi on läiskyttely. Leipominen on meditatiivista puuhaa kuten kuvanveistokin.

Paistan leivät padassa, jonka ostin joskus kirpparilta viidellä eurolla. Siinä leivistä tulee kivoja pyöreitä palleroita. Pata antaa myös mukavan yllätysmomentin, sillä vasta kannen avatessaan tietää, millainen leivästä tuli.

M eillä on kaveriporukan kanssa Facebook-ryhmä nimeltä Juuret. Ryhmäläisiä tulee ja menee, mutta tosifanit jäävät. Tällä hetkellä jäljellä on neljä miestä.

Fiilistelemme ryhmässä toistemme leipien kuvia ja pidämme poikien iltoja, joissa leivotaan. Joskus jonkun juuri on kuollut, ja olen antanut tilalle palasen omastani. Se kuuluu harrastukseen.

"Leipäjuuri matkusti reissussa mukana lasipurkissa, jotta sain pidettyä sen hengissä."

Hapanjuurileivässä parasta on sen rapsahtava kuori, tummunut pinta ja purutuntuma. Leipää pitää pystyä pureskelemaan, se ei saa sulaa suuhun. Syön leivän mieluiten oliiviöljyn kanssa. Kutsun sitä köyhän miehen aamiaiseksi,

Paulin vinkit juuriharrastukseen

LIITY HAPANJUURILEIPURIT-RYHMÄÄN

"Facebook-ryhmässä on symppaattinen fiilis, ja siellä jaetaan vinkkejä sekä onnistumisia ja epäonnistumisia. Olen imenyt sieltä paljon tietoa."

HANKI JUURI TAI KASVATA SE ITSE

"Kun kasvattaa juuren itse, oppii tuntemaan, miten se käyttäytyy. Hapanjuurileipurit-ryhmässä kuka tahansa antaa varmasti palan juurtaan. Ainakin itse teen niin ja neuvon myös alkuun."

ETSI TIETOA

"Suosittelen *French Guy Cooking* -kanavaa YouTubessa. Sieltä näkee hyvin tekniikat ja käsitelyt. Aiheesta löytyy myös podcasteja ja kursseja. Tiedon määrä on loputon."

vaikka Italiassa kuulinkin, että se oli siellä kuninkaiden aamiainen.

Nautin myös tuoksuista! Esimerkiksi kun matkustan ratikassa tai autossa leivän kanssa, ja kassista tulee tuoreen leivän tuoksu. Tai kun pitkän tauon jälkeen avaan juuripurkin. Puolisoni Hanna ei tosin syty siitä tuoksusta yhtä paljon kuin minä.

Viime kesä meni reissatessa, ja leivonta oli tauolla. Juuri matkusti mukana lasipurkissa, jotta sain pidettyä sen hengissä. Hyvin se pärjäsi. Hieman juurta piti ruokkimalla herätellä horroksesta, mutta sitten se alkoi taas pulputtaa.

Kun leipähulluus iskee kunnolla, kaverit ja läheiset saavat lahjaksi leipiä. Työkavereitakin olen syöttänyt niillä.

Harrastuksen parissa on tullut monia hyviä muistoja. Paras kommentti tuli isän vaimon 90-vuotiaalta äidiltä, joka sanoi, että hyvvee leipee on.

Kun saa tuollaisen kommentin koko ikänsä leiponeelta matriarkalta, se tuntuu hienolta. Että pystyin tekemään jotain, jota vanhemmat ihmiset arvostavat. Omat isovanhemmatkin ovat tykänneet leivistäni." ■

Nimi: Tytti Läntinen
 Työ: järjestelmäasiantuntija
 Koulutus: KTM
 Perhe: puoliso sekä 14- ja 17-vuotiaat lapset
 Harrastukset: ulkoilu

Sähkökatko yllätti saunassa

Kun Vaasan Sähköllä työskentelevän Tytti Läntisen lapset olivat pieniä, sähkökatko säikäytti heidät pahasti. Siksi Läntinen on tilannut häiriöviestipalvelun koko perheelle.

Teksti **ELINA VIRONEN** Kuva **MIKKO LEHTIMÄKI**

1 Mitä häiriöviestipalvelu tarkoittaa?

"Sähköverkkoyhtiö lähettää asiakkaalle viestin sähkökatkon alkamisesta ja päättymisestä joko puhelimeen tai sähköpostiin. Häiriöviesti lähtee jo viiden minuutin sähkökatkosta. Palvelu tilataan aina oman alueen sähköverkkoyhtiöltä."

2 Miksi tilasit häiriöviestipalvelun lapsillesi?

"Kun poikamme oli viisivuotias ja tyttö kaksi, olimme juuri muuttaneet Vaasan Sundomiin ja saunoimme ensimmäistä kertaa uudessa talossa. Tuli sähkökatko, ja lapset säikähtivät sitä tosi paljon. Siitä lähtien sähkökatko on ollut heille pelottava asia."

Joskus kun lapset olivat koulun jälkeen yksin kotona ja sähköt menivät poikki, he soittivat minulle peloissaan. Tilasin häiriöviestit lasten puhelimiin Vaasan Sähköverkolta heti niiden tultua käyttöön kuusi vuotta sitten. Lapset saavat mielenrauhan, kun he tietävät, että vikaa korjataan."

3 Miksi tilaisin häiriöviestipalvelun?

"Sähkökatkot tapahtuvat useimmiten yllättäen. Syys- ja talvimyrskyt ovat ykkössyy sähkökatkoihin, kun puita kaatuu sähkölinjoille. Kuvittele, että kun olet talvilomalla ulkomailla, Suomessa on myrsky ja sähköt katkeavat omakotitalostasi. Silloin on kiva, että sähkökatkosta tulee tieto tekstiviestillä, niin voit pyytää ystäviä, naapureita tai sukulaisia käymään talolla esimerkiksi varmistamassa, että putket eivät jäädy kylmässä talossa."

TILAA HÄIRIÖ- VIESTI HELPOSTI

Jos olet Vaasan Sähköverkon asiakas, kirjaudu Online-palveluumme osoitteessa online.vaasansahko.fi ja tilaa häiriötiedote puhelimeesi tai sähköpostiisi. Muussa tapauksessa tiedustele häiriöviestipalvelua paikalliselta sähköverkkoyhtiöltäsi.

Seuraa meitä
somessa!

Hyviä huonoja vitsejä

ALKUTALVESTA Vaasan Sähkön Facebook-sivulla jaettiin nauruenergiaa iskävitsien voimin. Keksimme yhteensä yhdeksän sähkseen liittävää huonoa vitsiä, joista suosikiksi valikoitui seuraava:

”Mitä insinööri laittaa leivän päälle? – Sulakejuustoa.”

Sähkönmyyjien ykkönen!

VAASAN SÄHKÖ oli voitokas Taloustutkimus Oy:n lokamarraskuussa toteuttamassa *Sähkönmyyjien imago 2018* -tutkimuksessa, johon osallistui 25 sähkönmyyjää. Olimme ykkösiä esimerkiksi suosittelun ja myönteisten mielikuvatekijöiden osalta ja saimme kaikista sähkönmyyjistä parhaan yleisarvosanan. Kuluttajien mukaan vahvimmat meihin liittyvät mielikuvat ovat luotettavuus, asiakaspalvelu ja hintataso. Kiitos luottamuksesta!

Voittajalle valoa

VAASAN SÄHKÖN järjestämän Voita valoa kotiisi -kilpailun voittajaksi arvonnassa selvisi asiakkaamme **Krista Hirvimäki** Seinäjoelta. Hän saa palkinnoksi valaistusammattilaisen suunnittelemaa valoa kotiinsa. Onnea!

NÄIN PIDÄT HUOLTA

Ilmalämpöpumpusta

Kun huollat ilmalämpöpumpun säännöllisesti, se toimii tehokkaasti.

FOTOLIA

1 | Irrota ja imuroi sisäyksikön

suodattimet ainakin kuukauden välein imurin harjasuulakkeella, jotta suodattimet eivät mene tukkoon ja pumpun toimii tehokkaasti. Pese tahmaiset suodattimet juoksevan veden alla. Käytä tarvittaessa yleispuhdistusainetta.

2 | Pese suodattimien takana olevat

lamellit yleispuhdistusaineella noin viiden vuoden välein, koska niihin kertyvä pöly ja rasva heikentävät pumpun toimintatehoa. Voit myös tilata huoltoyrityksen pesemään lamellit, sillä niiden käsittely vaatii erityistä hienovaraisuutta.

3 | Tarkista kesän alussa, kun jäähdytyskausi alkaa, että sisäyksikön kondenssivesiputki johtaa huoneilmasta tiivistyvän veden ulos, eikä vesi valu lattialle. Kondenssivesiputken päähän, sisäyksikön sisälle, on voinut kertyä pölytulpia, joka estää veden poistumisen. Poista tulpia sormin tai pienellä ruuvimeisselillä.

Kun ilmalämpöpumpun toimii hyvin, se säästää sähkönkäyttöä ja lämmityskuluja.

4 | Puhdista ulkoyksikkö ja sen

suoja syksyllä puiden lehdistä ja muista roskista, jotta ilma kulkee pumpussa vapaasti. Kytke pumpusta virrat pois ja pese se puutarhaletkulla. Älä käytä painepesuria, sillä se voi vahingoittaa lamelleja.

5 | Varmista pakkasella

viikoittain, että ulkoyksikön automaattinen sulatus toimii. Jos pumpun jäätyy, se ei siirrä lämpöä eikä lämmitä taloa. Tarkista myös, että sulamisvesi ei jäädy pumpun alle jääkeksi, joka painaa pumpun. Vältä tämän, kun keräät sulamisveden astiaan ja tyhjennät sen säännöllisesti.

Vinkit antoi Suomen Lämpöpumpu-yhdistyksen SULPU:n toiminnanjohtaja Jussi Hirvonen.

Hellivä huoneilma

KUIVA TALVI-ILMA tekee ihosta kireän ja saa limakalvot ärtymään. Helpotusta saa ilmankostuttimesta, joka tupruttelee vesihöyryä ja kosteuttaa huoneilmaa. Jos pidät tuoksuista, valitse malli, jossa on tuoksusäiliö. Trenditietoisien valinta taas on joogasaleilta tuttu aromaattinen diffuusori, joka höyrystää eteerisiä öljyjä ja samalla kosteuttaa ilmaa.

Sähköt merikotkan ehdoilla

VAASAN SÄHKÖVERKON rakennuttama merikotkan pesä on valmis!

Pesäprojekti sai alkunsa viime talvena, kun merikotkapariskunta muutti Merenkurkun metsikössä puuhun, joka sattui sijaitsemaan lähellä suunniteltua Vaasan Sähköverkon sähkölinjatyömaata. Merikotka on rauhoitettu lintu, ja myös sen pesäpuu ympäristöineen on jätettävä rauhaan. Niinpä sähkölinjan kulkureitti siirrettiin suunnitteluvaiheessa kauemmas pesäpuusta ja päätettiin rakentaa tekopesä. Pesän rakensi Pohjanmaan Merikotkat ry.

”Vuosikymmenten saatossa olemme tehneet puolisolensataa tekopesää Merenkurkun alueelle”, kertoo yhdistyksen puheenjohtaja **Tapio Osala**.

Alueella pesivistä lähes 80 merikotkapariskunnista puolet pesii tekopesissä, koska pesäpuiksi sopivia suuria mäntyjä on vähän. Merikotkat joutuvat usein tekemään pesänsä katkenneisiin kuusiin, koivuihin ja haapoihin, joista pesät putoavat myrskyllä herkästi. Tekopesät pysyvät hyvin puissa, sillä ne tuetaan runkoon metallitangoin.

Uuden tekopesän asukastilanne tarkastetaan kesällä, kun mahdolliset poikaset ovat rengastusikäisiä.

”Joka kesä joku pari onnistuu pyöryttämään kolmoset. Toivotaan parasta tämän osalta.”

POHJANMAAN MERIKOTKAT RY

Edelleen edullista kaukolämpöä

POLTTOAINEIDEN VEROT

nousivat vuoden alussa, joten nostimme kaukolämmön energiahintaa vastaamaan hankintakustannuksia. Korotusten jälkeenkin Vaasan Sähkön hinnat ovat maan edullisimpia.

Kaukolämmön energiamaksu on nyt 55 €/MWh. Korotus entiseen energiamaksuun on 1 €/MWh. Hinnat sisältävät alv:n 24 %. Samalla myös kaukolämmön perusmaksuun tehtiin kymmenen prosentin korotus johtuen kiinteiden kustannusten noususta. Edellisestä perusmaksun korotuksesta on neljä vuotta. Keskimäärin hintamuutos vaikuttaa kaukolämpölaskuun 3,1 prosenttia.

Merenkurkun laivahanke etenee

ALKUVUODESTA RATKESI, että kovasti odotetun uuden laivan Vaasan ja Uumajan välille rakentaa Rauman telakka, Rauma Marine Constructions Oy. Laivan on tarkoitus seilata Pohjanlahdella keväällä 2021.

Vaasan kaupunginjohtajan **Tomas Häyryn** mukaan alus on pirstysruiske Vaasan ja Västerbottenin liike-elämälle. Se on nykyistä laivaa tilavampi, modernimpi ja ympäristöystävällisempi. Uusi laiva kulkee pääasiassa maakaasulla, mutta siinä on mahdollista käyttää myös Vaasassa tuotettua biokaasua.

”Lisäksi laivassa on sähköratkaisu, akut, ihan kuin hybridautossa. Laiva voi siis tulla lähes päästöttömästi satamaan”, Häyry sanoo.

”Laiva tulee edistämään laivanrakennusteknologiaa ja -teollisuutta, koska se on ainutlaatuinen ja aikaansa edellä.”

Vaasaan satamaan suunnitellaan LNG-terminaalia, josta nestemäistä maakaasua saadaan paitsi uuden laivan myös muun meri- ja maaliikenteen sekä teollisuuden käyttöön.

KESÄHOMMIA TARJOLLA!

Vaasan Sähkön kesätyörekry alkaa 4.2. osoitteessa vaasansahko.fi/kesatyo.

"Riittäisikö viiden minuutin suihku?"

*Asuminen, syöminen ja liikkuminen. Nämä kolme asiaa kuormittavat eniten ympäristöä. Tekniikan tohtori **Suvi Karirinne** pohtii uudessa työssään monitieteisen tutkimusalan johtajana kestävä kehitystä ja uusiutuvia energiamuotoja.*

Teksti **SATU SAVELA**

Kuva **MARJAANA MALKAMÄKI**

Mikä puhuttaa energia-alalla tällä hetkellä?

"Energiantuotannon hiilidioksidipäästöt, joita pitää vähentää maailmanlaajuisesti. Samaan aikaan meidän täytyy kehittää uudenlaisia energiantuotantoteknologioita sekä uudistaa energiamarkkinaa.

Moni kuluttaja on jo ehkä törmännytkin sellaisiin termeihin kuin älykäs sähköverkko tai tehoerusteinen sähkönsiirron hinnoittelu. Näillä ratkaisuilla pyritään muun muassa ohjaamaan energiankulutusta pois huippupiikeistä. Lisäksi jokainen voi miettiä omaa energiankulutustaan. Sitä voi vähentää esimerkiksi ilmalämpöpumpun avulla."

Tekniikan tohtori Suvi Karirinne, 46, aloitti Vaasan yliopiston energiaan ja kestävä kehitykseen keskittyvän, monitieteisen VEBIC-tutkimusalan johtajana marraskuussa. Hän on työskennellyt kestävä kehityksen ja energiatuotannon parissa 20 vuoden ajan.

Mitä tavallinen ihminen voi tehdä kestävä kehityksen eteen?

"Olisi hyvä miettiä, kuinka paljon neliöitä asumiseen tarvitsee ja millä ne neliöt lämmitetään. Myös asunnon huonelämpötilalla on merkitystä. Jo yhden asteen lämpötilan laskulla voi säästää jopa viisi prosenttia lämmityskuluista. Kannattaa myös miettiä, voisiko 20 minuutin suihkun sijaan ottaa viiden minuutin suihkun. Julkisen liikenteen käyttäminen ja jätteiden kierrätys ovat myös tärkeitä asioita."

Miten itse huomioit näitä asioita arjessasi?

"Kompostoin biojätteet, sillä sekajätteen sekaan laitettu biojäte heikentää jätteenpolttolaitoksen prosessia. Käytän julkista liikennettä aina kun se on mahdollista ja vapaa-ajallani lennän vain harvoin. En myöskään osta mitään hetken mielijohteesta, vaan toteutan 'vähemmän mutta parempaa' -periaatetta."

Janne Hyöty istuu päivät studioilla. Joskus hän jatkaa biisien tekoa kotona keittiönpöydän ääressä, koska musiikki tehdään pääasiassa tietokoneella.

Hittimusiikkia Aasiaan

Vaasalainen Sugar House Publishing -kustantamo on onnistunut lyömään itsensä läpi Aasian himotuilla musiikkimarkkinoilla. Kustantamon perustaja Janne Hyöty luo kappaleita maailman myydyimmille levyille.

Teksti **ELINA VIRONEN** Kuvat **MIKKO LEHTIMÄKI**

Kulta- ja platinal levyjä roikkuu kehystettynä seinällä. Siitä tietää, että nyt ollaan Sugar House Publishing -musiikkikustantamon perustajan **Janne Hyötyn** studiossa. Kustantamolla on neljä muutakin studiota vanhalla tehdasalueella Vaasan Vaskiluodossa. Studio on vuorattu akustiikkaelementein, ja seinällä komeilee rivi sähkökitaroita.

Poikkeuksellisen studiosta tekee se, että täällä tehdään hittimusiikkia Aasiaan, missä musiikin kulutus on valtavaa. Japanin musiikkimarkkinat ovat maailman toiseksi tuottavimmat, heti Yhdysvaltojen jälkeen. Hyöty ja kumppanit Sugar House Publishingissa ovat tehneet lukuisia menestyneitä biisejä Japanin lisäksi Etelä-Koreaan, Kiinaan ja Taiwaniin. Kustantamon lauluja on ollut levyillä, jotka ovat olleet julkaisuviikollaan maailman myydyimpiä.

Hyöty sai ensimmäisen platinallevynsä vuonna 2011, kun hänen tekemänsä kappale Birth päätyi suosituksen japanilaisen KAT-TUN-poikabändin singlelle. Single nousi listaykköseksi, ja sitä myytiin huimat 300 000 kappaletta.

SUGAR HOUSE PUBLISHING
on vaasalainen musiikkikustantamo, jossa tuotetaan ja kirjoitetaan kappaleita pääasiassa Aasian markkinoille, mutta myös paikallisille artisteille. Kustantamossa on töissä 15 biisikirjoittajaa. Sugar House Publishing on Vaasan Sähkön asiakas.

Suomessa platinasinglen raja on 40 000 levyä.

”Menestys tuli melkein sokkina. Kun single julkaistiin, olin kotona Vaasassa ja sain sähköpostin, jossa sanottiin, että ensimmäisen päivän aikana on myyty 80 000 CD-levyä. Yhtäkkiä olin suuri nimi Japanissa”, Hyöty nauraa.

J-poppia vahingossa

Vuoteen 2004 asti Hyöty opetti kitaransoittoa musiikkiopistoissa Pohjanmaalla, soitti useissa bändeissä ja kirjoitti niille biisejä. Sitten hän kokeili lähettää neljä tekemäänsä kappaletta Euroviisuihin. Se kannatti. Kaikista biiseistä tuli viisulauluja.

Tästä innostuneena Hyöty päätti perustaa oman musiikkikustantamon, joka kirjoittaa ja tuottaa biisejä artisteille ja levy-yhtiöille. Sugar House Publishing syntyi yhdessä **Ann ja Pia Slangarin** sekä **Mats Granforsin** kanssa.

Alkuun kustantamo teki kappaleita paikallisille artisteille. Vuonna 2008 ovet Aasian markkinoille aukenivat, kun vaasalaiset osallistuivat Midem-musiikkibisnestapahtumaan Cannesissa. Japanilainen Soundgraphics-musiikkikustantamo etsi yhteistyökumppania Euroopasta ja innostui Hyötyn biiseistä.

”Kustantaja sanoi, että biiseissäni on J-pop elementtejä, ja että ne voisivat toimia Japanissa.”

Kommentti yllätti, sillä Hyöty ei tiennyt tuolloin J-popista eli japanilaisesta popista mitään. Ei auttanut kuin alkaa opiskella. Hyötylle selvisi, että J-pop

eroaa suomalaisesta popista siinä, että kappaleet ovat pidempiä ja monimutkaisempia ja niissä on paljon sointuja. Hyöty ajattelee, että energinen J-pop heijastelee elämää Japanin suurkaupungeissa. Hän on käynyt Japanissa kolme kertaa.

”Kun kävelet kadulla Tokiossa, siellä on paljon ihmisiä ja ääniä, ja koko ajan tapahtuu paljon.”

Biisejä läppärillä ja kitaralla

Hyöty tekee lauluja mittatilaustyönä. Joskus musiikin tulee muistuttaa eurooppalaista hittiä, joskus vanhaa japanilaista kappaletta. Biisit syntyvät pääasiassa tietokoneella, koska J-popin pitää olla elektronista ja modernin kuuloista. Kitarat Hyöty soittaa kuitenkin usein itse.

”Vahvuuteni Japanissa on ollut classic J-pop, joka ei ole hirveän modernia. Olen juuriltani perinteinen muusikko, ja siinä tyylilajissa käytetään paljon orgaanisia saundeja, joten se sopii minulle.”

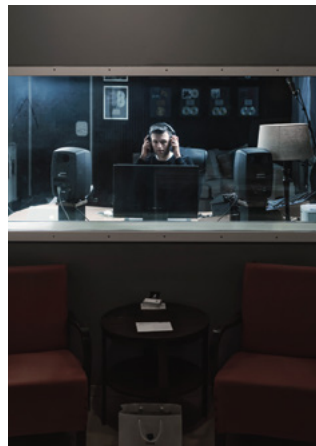
Vaasassa biisiin tehdään englanninkieliset sanat ja äänitetään laulu. Tämän jälkeen demo lähetetään Japaniin, missä sitä tarjotaan artisteille. Jos esittäjä löytyy, teksti kirjoitetaan ja lauletaan uudestaan japaniksi.

Hyötyn mukaan kaikki haluavat päästä Aasian markkinoille, sillä Aasiassa musiikissa liikkuvat isot rahat, ja sieltä musiikki leviää ympäri maailmaa.

”Korean K-pop on nyt iso juttu maailmassa.” ■

SUURIN SUOMALAINEN | Sugar House Publishing on Suomen suurin biisintekijä Aasiassa. Kustantamon perustaja Janne Hyöty palkittiin vuosina 2015 ja 2016 Suomen musiikkikustantajat ry:n vientipalkinnolla, Finnish Music Export Awardilla.

Porkkanakakun makua puuroon

Trendikäs tuorepuuro on superhelppo aamiainen, välipala tai eväs ulkoiluretkelle. Porkkanakakun maut tekevät puurosta vastustamattoman.

Resepti **HANNA HURTTA** Kuva **MARI LAHTI**

Aloita porkkanaraasteesta:

Kuori ja raasta porkkana raastimen pienellä terällä.

Yhdistä puuron ainekset:

Sekoita keskenään porkkana-raaste, kaurahiutaleet, pellavan-siemenrouhe, mandariinin mehu, kauramaito, hunaja, kaneli ja vaniljajauhe.

Anna puuron valmistua itsestään:

Laita seos jääkaappiin tekeytymään mielellään yön yli tai vähintään tunniksi.

Annostele kauniisti: Jaa puuro kahteen kulhoon ja viimestele jogurtilla, rouhituilla pekaanipähkinöillä, mustikoilla ja granaattiomenan siemenillä.

Kokeile tuorepuuron päällä muitakin pähkinöitä ja marjoja.

Kahden hengen annokseen tarvitset:

- 1 keskikokoisen porkkanan
- 2 dl kaurahiutaleita
- 2 rkl pellavansiemenrouhetta
- 1 mandariinin mehu
- 2 ½ dl kauramaitoa
- 1 rkl hunajaa
- ½ tl kanelia
- ripauksen vaniljajauhetta tai
- 1 tl vaniljasokeria

Pinnalle:

- maustamatonta jogurttia
- pekaanipähkinöitä
- mustikoita
- granaattiomenan siemeniä

Ravitseva herkku!

Terveellisistä aineksista syntyvä puuro hellii vatsaa ja antaa energiaa.

Suomen vaasalaisinta sähköä.

Lue lisää: vaasansahko.fi/asiakasedut

Lunasta liput Vaasa Festivaleille asiakasetuhintaan

Vaasa Festival
2 päivän lippu

70 €

(Norm. 89,90 €. Maks.
kaksi lippua / talous)

Kesän viihtyisin viinijuhla Vaasa Festival – Music, Food & Wine järjestetään 26.–27.7. upeassa Vaasan Sisäsatamassa.

Vaasan Sähkön asiakkaana voit hankkia kahden päivän festivaaliliput etuhintaan 70 € (norm. 89,90 €). Lunasta etuhintaiset liput verkkokaupassa Vaasan Sähkön asiakasnumerollasi tai myyntipisteessä esittämällä laskun tai e-laskun. Etu on voimassa 1.2.–31.3.

SAMULI EDELMANN
ja Orkestra Suora Lähetys

ALEXANDER RYBAK
ja Vaasan kaupunginorkesteri

APOCALYPTICA

DINGO

ANTTI KETONEN

NEON 2

PETRA (TIKTAK)

WALTERI TORIKKA
ja viihdeorkesteri

**TUURE KIPELÄINEN JA
KAIHON KARAVAANI**

Osta liput osoitteesta lippu.fi/vaasafestival tai netticket.fi/vaasafestival.

Lippuja myyvät myös Lippupisteen ja Netticketin myyntipisteet sekä Studio Ticket, Rewell Center.